

(המשך מעמוד 24)

מהו ייחודה של בריטניה. האדם הישראלי, שגדל בארץ ומדבר עברית, אינו שונה מבחינה זו מן הבריטי והצרפתי. ייחודו הלאומי ברור לו, אף שאינו מציג לעצמו שאלות לגביו. להיות ישראלייהודי (להבדיל מישראלי-ערבי) פירושו להיות מעורה בנוף מסויים, בעל אקלים והיות מעורב על זיכרונות ילדות ונעורים; לדבר עברית; להיזכר בשירים עבריים שנחרתו בזיכרון בגן הילדים ובבית-הספר, בתנועת-הנוער וב- צבא; להזדהות עם היסטוריה לאומית על- פי הפירוש הניתן לה כיום בישראל; להשתייך לתרבות מסוימת, על גווניה הר שונים, ספריה וחגיגה, סיגנונה וביטוייה, במהדורות החילונית או הדתית. להשתנות כלי הרף, אבסורד גמור הוא לחשוש מפני המגע הקרוב עם תרבות זרה, מתוך פחד שמה במגע כזה תתפרק התרבות העצמית.

הישראלי שיבקר בשנה הבאה במצריים לא יוכל לשכוח אף רגע את ההבדל העצום בין התרבות המצרית לבין התרבות הישראלית. קירבת-המישפחה של שתי השפות, המגעים בין שתי התרבויות בתקופות קודמות, אינם יכולים לצמצם

שפת-הים בתל-אביב כיום-הכיפורים

„מה זה משנה? העיקר שאני צם!“

שלי טכנאי-שיניים, סיפר דרור ובגאוות, „אני בכלל לא עושה חשבון לאנשים. מכסימום יורקו עלי אבנים, אבל הם לא יכולים לפגוע בי, כי יש לי אופניים רגלי, ואני מאד זריז כשאני רוכב עליהם.“ אחרי כמה דקות הצטרפו אל דרור עוד חמישה חברים וכולם הסתלקו בהארקה מהירה לכיוון רחוב פרישמן.

ממזל סוכת המציל שבחוף שרתון שני חקו שני גברים ברוקטות, השניים, וסירבו להזדהות, סיפרו כי הם אקרויבטים בספרה, המופיעים עתה במועדון נובמבר, בתוכן נית אקרויבטית היתולית, רק בחדר שלי אני מוכן לספר על עצמי“ פסק הגבוה מבין השניים, „שם יש מיטה, ואפשר לישבת ולדבר“, חברו, שהיה אדיב, סיפר כי הוא מתאמן בספרט מזה 15 שנה. הר שניים נימצאים בארץ, לדבריו, מזה כמה שבועות זרק הבוקר החליטו לערוך טיול

אשתו להשכיר את יום הכיפורים בבית אבי.

דרורן הוא איש-עסקים, ועד לפני שני חיים לא נהג לצום בימים הכיפורים. הוא החל לצום בעיקבות אשתו, שהיא מסור רתית, ואין הוא מתחרט על כך. „אני עושה את זה בעיקר מסיבות בריאות“, סיפר דרורן, „אבל מה זה משנה, העיקר שאני צם.“

„לנוח קצת“. ובעוד הדתיים יוצאים מבתי-הכנסת, זרמו אנשים רבים אל חוף ימה של תל-אביב. רבים מהם היו תיירי רים, אך לשלא כבשנים עברו, עת המה חוף הים במישפחות, שהתכאו עימן מכל טהב, ובציניות ובסלים, היה מספר הר אוכלים בים זעום השנה. עם זאת, היו רבים שהשתרעו על החול החמים, קראו עיתונים, האזינו לרדיו, פיצחו גרעינים בהסתר, ושתו מים מן הברז המיועד ל-

מתפללים נחים על כסאות-מיסעדות בכיכר מזכיי-ישראל

„לאף אחד אין כבר ערכים במדינה הזאת!“

הקדוש: רכימה על אופניים בחוצות תל-אביב. היו גם מכוניות לא מעטות, ושהי נוסעים בהן יושבו שופים במחשבתם, כדי לא לספוג אבנים ושהושלכו לעברם. ברחוב אבן-גבירול ובכיכר מזכיי-ישראל היו הר מיסעדות ושנותרו בחוף שירתו גברים הכיסאות ושנותרו בחוף שירתו גברים חובשי-כיפת ונשים, שחזרו זה עתה מ-בתי-הכנסת. אלה התיישבו על הכיסאות, ניהלו שיחות-חולין, הסתכלו בתרעומת בר מכוניות החולפות ועל פניהם ובילדים ושנעו מי על אופניים ומי על סקטים. מי שהכי עיס אותם במיוחד היו האמהות ושייללו עם ילדיהן לכיוון ימה של תל-אביב, כשהן עמוסות סנדוויצ'ים ובקבוקי-משקה.

סיפר אהרון מאיר (62): „זה עשר שנים שאני גר בתל-אביב, ומעולם לא חאיתי ובחשה כה גדולה כמו היום. מילא, אם השכנים שלי רוצים לפתוח את הר רדיו בקול רם, או לשחק קלפים על הר מירפסת, הם עושים את זה לפחות בר בתים, אבל להתחובב באמצע הרחוב, להאכול ולעשן, זה עושים רק בשנים הר אחרונות. איך אומרים? לאף אחד אין כבר ערכים במדינה הזאת.“ אהרון מאיר, שישב עם חבריו ועל כיסאות הפיצריה, רימיני, ברחוב פרישמן, אינו אדם מסורתי, אולם את חגיגת-ישראל הוא משתדל, להבי ריה, לשמור כהילכתם, „יש לי שני נכדים בבית-ספר“, סיפר אהרון, „בתי אינה צמה ביום הכיפורים, אולם היא, לפחות, יושבת בבית ומקבדת את אלה וצמים.“

דרורן הבינתיבין בן ה-30, ושעבר בי אותה השעה ברחוב ובחולית אביו הקי שיש, אמר: „אני מציע ושלל יום ושבט יהיה כמו יום-כיפור, מה יש, שאנשים לא ילכו לים בימים שבת, לא ינהגו במכוני ציות ולא יעשנו. לפחות ינחמו כמו יש צריך.“ רבינוביץ, תושב רמת-אביב, בא עם

פער עצום זה — ואולי חבל על כך. הדבר נכון גם לגבי הישראלים המכונים „בני עדות המזרח“. העולים מארצות-האיסלאם התרחקו מרקע מוצאם לא פחות מאשר העולים מארצות-אירופה. קיים אומר גם פער בין הישראלי בן-המערב והישראלי בן-המזרח, אך פער זה קטן בהרבה מן הקיים כיום בין שניהם ובין תושבי גרמניה, מצריים, פולין, עיראק או רוסיה. מובן שהשלום ישפיע על הייחוד הישראלי, ויתן כיוון חדש להתפתחות המדינה. אך שום תרבות לאומית אינה דפוס גוף שה, תרבות לאומית, כל עוד היא חיה, מתפתחת ומשתנה בלי הרף, כובשת לעצ מה אפיקים חדשים.

אתגרי השלום. ייתכן כי בעוד שנה ייראו כל הדפוסים של ישראל של היום כאילו שייכים הם לעבר הרחוק. ייתכן כי עתה מסתיימת תקופה בחיי המדינה ועמה — תקופה של שלושים השנים מ-1948 עד 1978. ייתכן שעם בוא השלום מיתנה הכל, ותחילת תקופה חדשה. אך אין בכך כל רע. להיפך, יהיה זה סימן של בריאות, של צמיחה, של יכולת להשתנות עם הזמן.

השלום יביא עימו אתגרים חדשים. אך אין אף אתגר אחד של שלום שהאדם הישראלי והעם הישראלי לא יוכלו להתמודד עימו עימו שהתמודדו עם המלחמה.

הווי

בילויים של יום-הכיפורים

חופיה-הרצה בתל-אביב

הפכו מוקד-מישיבה

מיוחד ביום-הכיפורים

מדי שנה הולך וגדל מספר היורדים אל חופי הרצה ביום הכיפורים. השנה גילו ישראליים רבים צורת בילוי נוספת ביום

איריין ווחנן בונים טירה ביום-הכיפורים

„מכסימום יורקו עלי אבנים!“

אל הים. „חופש או לא חופש“, אמר הר גבוה, „צריך לנוח קצת, הערב יש לנו הופעה.“

בין כורר לכדור גיראה באופק זוג מחובק, ושהתקרב לאיטו אל חוף גורדון. הגבר כזה הישיר, שהרכיב משקפי-שימש, התיישב על החול. האשה, העונה לשם ענת פטריכה, ארכיטקטית תל-אביבית, נהגה כמחור. גם היא גרה בקירבת מקום לחוף ונהגת לרדת לים בכל יום כיפור. „המים יוצאים מהכלל“, אמרה בסיפוק, „ארבון שר חרל. דויד סכן בריא הגוף, הזמן בשיחה עם חברים. דויד (35), עובד דפוס, טען כי גישבר לו מהבית, יותר מדי שקט שם. לכן בא אל החוף. חברו, אפרים נגיה, בן ה-39, ישערו המתולתל מאפיר בצדעים, טען כי גם לו גישבר מהבית, „לכן באתי לסאן, למצוא מישוהו כדי לדבר איתו.“

שטיפת הרגליים. השנה היו על החוף הרבה זוגות ללא ילדים, אנשים בודדים וכלבים. הגברת ויין, מרחוב מאפו בתל-אביב, באה לחוף עם כלבה-הואב שלה, סלופי, שלדבריה הוא הכלב הכי מפורסם בתל-אביב. סלופי וגבירתו שתו לרוויה ממי הברז. „מים לא רגילים“, טאנחה בסיפוק, הגברת, וסרבה לגלות את ישמה הפרטי. הגברת ויין נהגת, גת, כך סיפרה, לבוא מדי יום-כיפורים אל הים, כיוון שהיא גרה בקירבת החוף. לבור שה בחצאת מידי פירחנית וחולצה לבנה, כששערה הבלונדי נוטף מים, גופפה בידה לשלום למכריה ישעל החוף ופנתה ל-ביטה.

ובעלותה, כימעט שגדרסה על-ידי רוכב אופניים לא-זהיר, „גם היום, כשאין תנור עה, יכולות לקרות תאונות“, הימהמו כמה נשים זקנות וישצר בנעשה מעל למעקה הטיילת. הרוכב, דרור לוקאץ' בן ה-11, לומד בבית-הספר גורדון בתל-אביב, „אבא

(המשך בעמוד 38)